

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Cu acest număr, DREPTUL a revenit la vechea Tipografie „Gutenberg” din strada Paris, 20, unde se imprima mai înainte.

Observațiuni critice asupra sistemului decretelor-legi. — Anomaliile, Lacunele și Contrazicerile decretelor-legi. — Necesitatea unui Consiliu legislativ permanent.

Sumar: Clasificarea decretelor-legi. — Dacă decretelor-legi sunt constituționale. — Jurisprudența Curții de Casație. — Dacă necesitatea care a motivat emiterea decretului-lege cade sub controlul instanțelor judecătorești. — Ingrădirile puterii executive. — Comparație cu legislația franceză. — Anomaliile, lacunele și contrazicerile decretelor-legi. — Decrete-legi privitoare la acaparare și speculă. — Legea sindicatelor de fabricanți și industriști. — Decrete-legi privitoare la încetățenirea Evreilor. — Decretul-lege privitor la validitatea lucrărilor instanțelor judecătorești din teritoriul ocupat. — Necesitatea unui Consiliu legislativ permanent. — Modul cum trebuie organizat

I.

Frământările și zguduirile războiului la care am participat, au produs o rupere de echilibru a vieții noastre economice și o profundă desorganizare a serviciilor publice. Statul s'a văzut nevoit, din această cauză, să recurgă la anumite măsuri excepționale pentru satisfacerea intereselor publice și sociale.

Aceste măsuri corespund cu desfășurarea treptată a fazelor războiului și sunt determinate de condițiile particulare create țării noastre, în urma acestei desfășurări.

Necesitățile care au motivat intervenția statului sunt: 1) Necesități militare; 2) Necesități de ordin politic și în interesul siguranței statului; 3) Necesități de ordin economic și de protecțiune socială.

Măsurile impuse de aceste necesități au fost legislative, la început, prin decretelor-legi; după strămutarea parlamentului la Iași, prin legi care au înlocuit și complectat o parte din aceste decrete. Când parla-

mentul n'a mai putut funcționa din cauză de forță majoră, puterea executivă substituindu-se pe dea'n-tregul parlamentului, guvernul a edictat o nouă serie de decrete-legi, sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare. Aceste decrete-legi sunt acele de sub cele două guverne care s'au succedat: guvernul Brătianu-Take Ionescu și guvernul Marghiloman. Sub guvernul Marghiloman alcătuindu-se un nou parlament, în 1918, acesta a ratificat decretelor-legi mai principale și a elaborat un șir de legi noi.

Guvernului Marghiloman urmează guvernul Coandă, care anulează lucrările parlamentului din 1918 și emite și el decrete-legi. După retragerea cabinetului Coandă, revine guvernul Brătianu care continuă sistemul aplicării decretelor-legi. Se formează apoi în 1919, un guvern compus aproape exclusiv din generali care practică același sistem. Se poate susține, cu drept cuvânt, că dela 14 August 1916, data participării noastre la război și până astăzi, țara noastră a trăit sub regimul decretelor-legi.

* * *

Anterior decretării mobilizării din 1916, în intervalul de timp dela expediția militară din Bulgaria care a avut loc în 1913 și până la noua mobilizare, statul român prevăzând că nu va putea păstra neutralitatea, dăunătoare din punct de vedere al realizării aspirațiilor naționale, a legiferat, cu concursul parlamentului, unele măsuri în vederea participării noastre eventuale la războiul european, devenit mai târziu mondial.

Legea contra spionajului în timp de pace, înfăptuită la 31 Ianuarie 1913, constituie una din aceste măsuri premergătoare, pentru că cuprinde unele dispozițiuni care interesau apărarea teritoriului, mobilizarea și siguranța statului, aplicabile nu numai în timp de pace, dar și în timp de război (Art. 1 și urm. art. 17).

Legea autorizând luarea de măsuri excepționale din 23 Decembrie 1914, cu modificările ei din 5 Aprilie

și 25 Decembrie 1916, cuprinde de asemenea măsuri atât pentru timp de pace cât și în timp de mobilizare sau război, în materie de moratoriu, de exercițiu al acțiunilor în justiție, de suspendarea prescripțiilor și termenelor judecătorești, cum și măsuri privitoare la asigurarea justiției, în caz de o eventuală a ei desorganizare, la tratamentul funcționarilor civili și al ofițerilor în rezervă mobilizați, la ajutorarea familiilor tuturor mobilizaților, la acapărare și speculă și la locațiunea nemișcătoarelor.

Legea asupra controlului străinilor, promulgată la 20 Martie 1915 cuprinde iarăși măsuri de control asupra străinilor aflători în țară în timpul decretării mobilizării armatei, măsuri prevăzute în interesul ordinii și siguranței statului, a căror infrângere o supune la penalități prompte și severe.

Aceste legi sunt cele dintâi legi de prevedere politică și socială.

Decretele-legi, ca și unele legi votate de parlamentele din 1917 și 1918, oglindesc stările de lucruri existente la epocile când s'au elaborat, în legătură cu evenimentele războiului în curs de desfășurare. Ele formează o haină împeticită și bizară pe umerii țării plecată sub povara grelelor clipe care i-au întunecat existența, o zdreanță cerșetoare pe trupul îndurerat al unei martire.

Incoerente și greoaie, nesigure și contrazicătoare, decretule-legi lasă impresiunea acelor adăposturi făcute fără îngrijire și în pripă, în care s'a refugiat *un neam înreg*, spre a fi ferit de groaznica furtună deslănțuită, care a sfărâma totul în mersul ei sbuciumat și distrugător, lăsând în urmă numai jale și ruină.

În ordine cronologică, ținând seamă de condițiile particulare în care puterea executivă a fost nevoită să intervină pentru a pune orânduială în dezastrul general, decretule-legi se pot împărți în 5 mari grupe:

1) Grupa decretule-legi și a legilor din epoca decretării mobilizării la 14 August 1916 și a primelor operațiuni militare de demonstrațiune politică prin intrarea trupelor noastre în Transilvania.

2) Grupa decretule-legi în legătură cu insuccesul operațiilor militare până la cotoșirea de dușman a două treimi din teritoriul național.

3) Grupa decretule-legi, pe care le putem denumi legi de salvare publică, elaborate după suspendarea acțiunii militare oprită la Siret, din care unele, cum e acel relativ la determinarea efectelor măsurilor luate și a actelor de deposedare săvârșite de inamic în teritoriul ocupat¹⁾, priveau și starea de lucruri creată în acest teritoriu sub dominațiunea dușmanului.

4) Grupa decretule-legi întocmite sub presiunea aceluiași dușman, din epoca când ni s'a impus pacea

separată și până la isgonirea dușmanului din țară din care unele prevăd măsuri nu numai de conservare națională, dar și de refacere economică.

5) Grupa decretule-legi din epoca în care națiunea și-a reluat suveranitatea, suspendată vremelnic, asupra teritoriilor eliberate, având de obiect o refacere generală a țării, întregită cu provinciile românești smulse din stăpânirea străină, până la 20 Noembrie 1919, data restabilirii regimului parlamentar, exprimând viața națională unitară a statului român.

Decretele-legi privitoare la organizarea provinciilor desrobite prezintă un îndoit caracter social și politic, de o importanță deosebită internațională, cuprinzând măsuri pregătitoare și de îndrumare spre opera de reclădire națională care va forma de aci înainte preocuparea de căpetenie a legiuitorului.

II.

Una din cestiunile care au dat naștere la o vie controversă e aceea de a se ști dacă decretule-legi edictate de puterea executivă, sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare, sunt constituționale și deci valabile.

Cazul s'a înfățișat înaintea Curței de Casație, în urma recursului făcut de supușii străini, în special de Evrei, cărora li s'au respins de unele tribunale, cererile de încetățenire făcute pe temeiul decretule-lege din 30 Decembrie 1918, pe motiv că decretule-lege e anticonstituțional. Curtea de Casație s'a rostit în sensul valabilității acestui decretule-lege, stabilind astfel, în principiu, că puterea executivă poate lua, prin decretule-legi măsurile imperios cerute pentru salvagardarea intereselor statului ce ar putea fi compromise prin întârziere, sub rezerva ratificării ulterioare a parlamentului²⁾.

Soluțiunea e strict juridică.

În principiu ori ce lege, potrivit art. 32 din constituție, cere învoirea a câte-și trele ramuri ale puterii legiuitoare, Cameră, Senat și Rege, care împreună exercită această putere. Constituția presupune însă o stare normală care permite puterii legiuitoare exercițiul atributelor sale.

Se pot produce totuși în viața unui stat evenimente extraordinare care să împedice sau să anihileze mecanismul său constituțional. În asemenea cazuri însăși existența statului ar putea fi în pericol, dacă guvernul nu ar recurge la unele măsuri care să-i ga-

1) Cas. I, 15 Febr. 1919 „Dreptul“ 4/919, cu o notă de D-I.C. Disescu care aprobă soluțiunea ca fiind „Indubitabil conformă cu principiile dreptului public român și european“, făcându-și rezervele sale însă cu privire la motivele deciziei, bazată între altele, pe dreptul de necesitate.

Cas. s. II a dat cazului aceeași soluțiune.

Un adversar al teoriei dreptului de necesitate e și D-I D. Alecsandrescu «Tribuna juridică» 28 și 29/919.

1) Decretule-lege 1480 publ. Of. 216 din 10 Dec. 1917.

ranteze integritatea și bunul său mers. Aceste evenimente extraordinare sunt revoluțiunea internă și războiul cu gravele lor consecințe.

În constituție, nu există, de pildă, nici o dispoziție care să autorizeze fie guvernul, fie parlamentul, de a edicta starea de asediu, cu toate acestea instanța judecătorească cea mai înaltă, Curtea de Casație, de acord în parte cu doctrina, a statuat, cu drept cuvânt, că, în atare cazuri, starea de asediu poate fi ordonată sau legiferată, tocmai pentru că constituția nu cuprinde o prohibițiune expresă a unei asemenea măsuri de imediată aplicare.

Pactul nostru fundamental n'a putut viza cazuri de această natură, pentru că el statornicește niște principii aplicabile pentru timpuri liniștite și normale.

Starea de război îndelungată poate constitui un motiv hotărâtor pentru ca guvernul să ia măsurile necesare impuse de rațiuni superioare de stat, atunci când opera parlamentului nu se poate îndeplini.

Aproape doi ani puterea legiuitoare nu și-a putut îndeplini chemarea sa.

Un parlament a fost evacuat în țară străină, în 1917, pentru ca membrii ei, cum se temea guvernul, să nu cadă în puterea dușmanului; lucrările unui al doilea parlament au trebuit să fie anulate, pentru motiv că au fost săvârșite sub constrângerea aceluiași dușman, sălșuitor în țară. Pe pragul îndeplinirii unității noastre naționale, după înfrângerea dușmanului, cu concursul puterilor aliate, parlamentul României nouă nu se putea încă constitui din diferite împrejurări de ordin atât intern cât și extern.

Din cauza acestor împrejurări impediătoare, guvern și Rege au fost nevoiți, pentru conservarea intereselor superioare ale neamului, să ia pe cale de decrete-legi, sub rezerva ratificării ulterioare a parlamentului, diverse măsuri de ordin general, din categoria cărora face parte, prin caracterul său eminent politic, și decretul-lege privitor la împămânțirea streinilor din țară, despre a cărui aplicare guvernul urma să dea seamă mai târziu parlamentului.

Expunerea de motive a acestui decret-lege dă ca temelie puternică al împrejurărilor extraordinare în care a fost edictat marile prefaceri ale timpului care impun, ca o nevoie imperioasă, ca toți locuitorii Regatului care nu aparțin altor state să se bucure de o complectă și egală folosință a drepturilor cetățenești recunoscute, prin îndeplinirea unității noastre naționale și potrivit cerințelor drepturilor ginților, în România nouă, tuturor cetățenilor din ținuturile eliberate, fără deosebire de naționalitate.

Iar prin deslegarea acestei probleme de drept public, care nu putea întârzia, adăogă tot expunerea

motive „se așează viața României întregite în marile principii care vor călăuzi în viitor dezvoltarea națiunii“.

*

Cine nu vede în aceste cuvinte, o aluzie chiar la o nouă constituție?

Dacă ne raportăm la Franța, constatăm în istoria ei legislativă cazuri aproape similare, în care s'au edictat de puterea executivă unele decrete-legi, recunoscute mai târziu ca valabile în doctrină și jurisprudență.

„În anumite epoci de tulburări civile, puterea executivă, se exprimă o hotărâre, și-a arogat dreptul de a alcătui legile. În principiu, actele emanate de această putere n'au caracterul legilor. Dar e de acord a se recunoaște că actele legislative emanate de puterile de fapt care au cărmuit Franța, în timpul perioadelor de turburări politice și în special decretele date de guvernul provizoriu de la 1848, au puterea de lege, dacă au fost ulterior sancționate de autoritatea legislativă“.

„Aceste acte sunt decretele-legi“ (Pandectes françaises XXXVII, „Lois et decrets“ No. 34).

Tot așa s'a recunoscut că decretelor date de Președintele republicii, în timpul perioadei dictatoriale, adică după 2 Decembrie 1851 până la reuniunea puterilor publice, au putere de lege. Decretele guvernului apărării naționale, decretele date sub al doilea imperiu 1870 — 1871, cele date sub și înainte de restaurațiune au iarăși putere de lege, atâta timp cât n'au fost declarate neconstituționale sau anulate de Senat, așa cum prevede constituția din anul VIII, (art. 8 și 21) etc.

Toate aceste interpretări au fost consfințite de Casația franceză (Pand. fr. loco cit. No. 36 și urm; No. 901 și urm; Dalloz „Répert. Lois XXX No. 50 — 56).

III.

S'a ridicat o chestiune nu mai puțin delicată, dacă instanțele judecătorești, care au puterea de a pipăi constituționalitatea legilor, au datoria și pot refuza aplicarea decretelor-legi, ori decăteori nu vor fi justificate de un interes superior al statului, absolut urgent.

După o opinie, aprecierea necesității luării de guvern a unor măsuri legislative, scapă controlului instanțelor judecătorești¹⁾, ele intrând în categoria actelor de guvernământ care nu pot fi cenzurate de puterea judecătorească.

În sens contrariu, s'a pronunțat Trib. și Curtea din Iași cu privire la decretul-lege No. 1773 din 4

1) Vezi Decizia Casați I din 15 Februarie 1919, citată de noi în nota precedentă.

Mai 1919, prin care se dispunea strămutarea la instanțele din județul Ilfov a tuturor acțiunilor și proceselor ce au fost intentate statului, la Iași, în timpul strămutării sediului administrațiilor publice în această localitate¹⁾. Credem că instanțele din Iași au făcut o bună aplicare a principiilor de drept, pentru că dacă nu s'ar recunoaște puterei judecătorești dreptul de a cenzura temeinicia motivelor, mărturisite ori nu, pe care puterea executivă s'a rezemat pentru darea unui decret-lege, abuzurile săvârșite de ea ar rămânea fără sancțiune. Nu se poate impune instanțelor judecătorești să aplice niște decrete-legi pe care nici o rațiune de stat nu le justifică, ceea ce s'a și întâmplat în practică, emițându-se multe decrete-legi, fără să fie însoțite cel puțin de o expunere de motive, necesară oricărei legi. Puterea executivă arogându-și dreptul de a legifera în orice materie, s'a substituit adesea parlamentului, fără ca o grabnică necesitate să legitimizeze o asemenea procedură.²⁾

Observăm că, în Franța, doctrina consideră ca legale decretele-legi care s'au dat de puterea executivă prin substituirea ei puterii legiuitoare, prin care se modifică în materie de drept privat, se completează sau se crează regulile aplicabile la relațiunile juridice, fără să fi primit o delegațiune a puterii legislative, dacă au fost ulterior ratificate de parlament. În materie civilă și comercială nu există în Franța decât un text cuprinzând o asemenea delegațiune, acel al legii din 5 August 1914, având însă un cuprins limitat.

Cu toate acestea, Consiliul de stat a admis că un decret ilegal devine legal, dacă se ratifică prin o lege. Curtea de Casație franceză a admis aceeași interpretare, V. asupra acestui punct (Albert Wahl „Le droit civil et commercial de la guerre“. 1918, I, p. 7 și 21).

În țara noastră, sub guvernul Al. Marghiloman, s'a întocmit o lege, publ. în „M. Of.“ 119 din 19 August 1918, pentru ratificarea unui număr de decrete-legi, specificate pe ministere prin tabloul anexat la acea lege, decrete edictate în lipsa Corpurilor legiuitoare. Cum însă toate lucrările parlamentului care a funcționat sub acel guvern au fost anulate, și-a pierdut puterea lucrătoare și legea de ratificare a acelor decrete-legi.

Va alcătui o interesantă pagină din studiul dreptului nostru constituțional, cestiunea de a se ști dacă,

1) Trib. Iași II, 136/919, a cărei sentință, confirmată de Curtea de Apel, a fost publicată în „Tribuna Juridică“ No. 28 și 29/919, cu o notă aprobativă de D. Alexandresco, care se ridică contra teoriei dreptului de necesitate, îmbrățișată de Casație.

2) În emiterea decretelor-legi s'a făcut un adevărat abuz, — modificându-se chiar din legile organice ale statului, fără o absolută trebuință, deși nu puteau avea de obiect decât măsurile cu totul excepționale impuse de starea de război și de dezechilibrul statului.

printr'un simplu decret regal, s'a putut anula în mod valabil șirul însemnat de legiuri votate de parlamentul din 1918³⁾.

Ne abținem a insista asupra acestei cestiuni din cauza laturei politice ce înfățișează.

E de remarcat, în aceeași ordine de idei, că guvernul Marghiloman, în Iulie 1918, a depus un proiect de lege care îl autoriză ca, în lipsa parlamentului, să legifereze prin decrete-legi emise sub rezerva sancțiunii ulterioare a parlamentului. Proiectul a întâmpinat o vie opoziție în sânul Camerei, pe motiv că eră anticonstituțional, de oarece se anihila prin el drepturile puterii legiuitoare.

Primul ministru Al. Marghiloman a pus moțiunea de încredere, făcând următoarele declarațiuni:

„Proiectul ce vi se înfățișează nu este productul fanteziei, ci rezultatul eel mai firesc al unei foarte apăsătoare necesități. Suntem acuzați că tindem spre abolitiunea regimului parlamentar, spre dictatură și arbitrar, sau mai știu eu spre altceva. D-lor, aceste invinuri sunt neîntemeiate. Dacă vă prezentăm o atare lege este că altfel ne-ar fi imposibil să facem față situațiunilor varii și foarte confuze, provocate de *încheerea păcii*, în tot aparatul administrativ și de ocărnuire a țării. Să ilustrez prin câteva exemple necesitatea practică de a se veni cu o astfel de lege. În *Basarabia*, de pildă, s'au creiat necesități sociale pe care nu le putem preîntâmpina cu caracterul schimbător pe care-l au, decât luând deciziuni provizorii rezezi. Vrem să organizăm acolo *magistratura*, ne lovim de atâtea greutăți și practice vechi pe care, cu multă dificultate, le putem în cele din urmă trece. În *Muntenia*, vremelnic ocupată, configurațiunea organizării de stat a fost schimbată. După ratificarea păcii, reintrăm în plenitudinea drepturilor de guvernare. Cum vom putea reveni însă la normal dacă nu avem această putere pe care v'o cerem acum la îndemână? Să vă consultăm în fiecare zi? Dar este cu putință? Noi avem nevoie de un organ de *execuție imediată*. Dar pentru toate ipostasele ce se pot ivi, guvernul trebuie să fie înarmat cu această lege. *Nu fac apel la principii constituționale*, ci la încrederea tuturoră într'un guvern care n'are să-și reproșeze că ar fi greșit cu ceva“⁴⁾.

3) Remarcăm următoarele legi de o importanță economică și socială deosebită: legea impozitului asupra câștigurilor de război, legea de modificare a legii relative la instituțiunile de credit fonciar și a Băncii naționale, legea eforturilor școlare, legea sindicatelor de fabricanți și industriași, etc. S'au anulat în total un număr de 50 legi.

4) În urma acestor explicațiuni, proiectul a fost adeptat cu 70 voturi contra 20. Un identic proiect pregătise anterior și guvernul Brătianu, dar a trebuit să-l retragă față de opozițiunea întâmpinată.

Același declarațiuni au fost făcute de Dl. Marghiloman și în Senat. Legea a rămas însă nepromulgată.

Din aceste explicațiuni reținem asigurarea primului ministru că va uza de delegațiunea de a emite decrete-legi, numai în caz de necesitate și în vederea luării unor măsuri cu caracter provizoriu, care reclamă o execuție imediată.

Guvernele care s'au succedat au practicat totuși mai d'parte sistemul decretelor-legi, aplicându-l fără o delegațiune expresă a parlamentului și la cazuri care priveau mersul normal al țării, fără a fi totdeauna în neaparată legătură cu împrejurările excepționale ale războiului, care singure puteau justifica nevoia unor măsuri legislative, pe calea extraordinară a decretelor-legi.

Corneliu Botez

Procuror la Inalta Curte
de Casație și Justiție

(Sfârșitul în numărul viitor)

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audianța dela 3 Octombrie 1919

Președinția domnului G. V. Buzdugan

August Zwoelfer cu C. Vidulescu

ORDONANȚĂ DE REFUZ — ÎNCHEIERE PREZIDENTIALĂ. — JUDECĂTOR DE OCOL. — INCOMPETINȚĂ. — ART. 66 BIS PROC. CIVILĂ. — ART. 31 AL. 2 DIN LEGEA ORGANICĂ A INALTEI CURȚI DE CASAȚIE.

Dispozițiunile art. 66 bis procedura civilă fiind aplicabile numai pentru tribunale și Curți iar nu și pentru judecătoriile de ocol, urmează că judecătorul de ocol este incompetent de a ordona vre-o măsură pe calea prevăzută de sus citatul articol, iar partea în contra căreia s'a dat o astfel de încheiere o poate ataca cu recurs direct înaintea Inaltei Curți de casație potrivit art. 31 al. 2 din legea de organizare a acestei înalte instanțe.

No. 213. — Casată încheierea judecătorului ocolului rural Corbi Mari în urma recursului făcut de August Zwoelfer în proces cu C. Vidulescu.

S'au auzit: d-l avocat N. Alexandrescu pentru recurent și St. Râsnovanu pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de recurs.

„Pe baza art. 31 al. 2 din legea de organizare a Inaltei Curți de Casație și Justiție, cer casarea încheierii ca fiind dată fără competență și cuprinzând un exces de putere.

„Intr'adevăr, art. 3 din menționatul decret, crează o procedură excepțională și pri încheiere prezidențială potrivit art. 66 bis pr. civ. se încuviințează cererea reclamantului fără citarea părții, care are la îndemână numai căile de atac prevăzute de art. 66 bis pr. Această procedură limitată numai la prezidențialul Tribunalului nu arată și nu îndreptățește pe d-l judecător de ocol să ia încheieri prezidențiale de natură și cu caracterul celor prevăzute de decretul din 9 Decembrie 1917”.

Având în vedere că din încheierea cu data dn 17 Noembrie 1918 a judecătoriei de ocol Corbi Mari din jud. Vlașca, atacată cu recurs, rezultă că intimatul C. Vidulescu, a cerut să i se restituie de către recurentul August Zwoelfer trei oi, o purcea cu zece purcei, de care a fost deposedat cu violență de către puterea militară ocupantă; că, judecătoria de ocol, prin încheierea menționată, în baza art. 2 și 3 din decretul-lege No. 1480 din 9 Decembrie 1917 și dispozițiile art. 66 bis procedura civilă, a admis această cerere, dispunând ca recurentul să restituie intimatului cele 3 oi, una purcea cu zece purcei;

Considerând că dacă legea judecătoriilor de ocoale nu oprește în mod formal să se aplice la acele instanțe procedura prevăzută de art. 66 bis pr. civ. de aci nu rezultă că ea este comună și pentru judecătoriile de ocoale;

Considerând că modul cum legea a organizat această procedură, arată neîndoios că ea este incompatibilă cu compunerea judecătoriilor de ocol și nu se poate aplica de cât la tribunale și curți, care judecă cu un complet de doi sau mai mulți judecători și nici de cum la judecătoria de ocol;

Că, în adevăr, încuviințările sau ordonanțele prezidențiale se dau în baza art. 66 bis cu drept de apel la tribunal sau curtea din care face parte prezidentul;

Că, un asemenea apel nepuându-se face la judecătoria de ocol și nu este admisibil a se da judecătorilor de ocol dreptul de a da aceste ordonanțe în mod definitiv, fără apel, căci atunci n'ar mai fi vorba de aplicarea art. 66 bis pr. civ., ci de o nouă procedură deosebită care nu se poate crea fără lege;

Considerând dar, că dispozițiunile art. 66 bis sunt aplicabile numai pentru tribunale și curți, și de altfel nu este un mare inconvenient că nu se aplică și la judecătoriile de ocol, căci, acolo, în cazuri grabnice, termenul de judecată se poate da chiar în ziua reclamațiunii;

Considerând că, în speță, judecătorul de ocol pentru a se declara competent de a da ordonanța atacată, a interpretat greșit art. 66 bis pr. civ. și prin urmare motivul de casare este întemeiat;

Considerând că recursul fiind făcut în baza art. 31 al. 2 din legea curții de casație, este admisibil în principiu, căci acest articol prevede dreptul de recurs în contra hotărârilor, fie și nedesăvârșite, sau actelor judecătorești de orice instanță, care ar cuprinde un exces de putere sau ar fi făcute fără competență, cum este în speță, și în contra cărora partea interesată n'ar avea deschisă altă cale de atac decât aceea a recursului înaintea acestei Inalte curți în termenul menționatului text de lege; că așa fiind, incidentul de inadmisibilitate ridicat de intimat este nefundat;

Considerând că, întru cât recursul de față a fost declarat la aceasta Inaltă curte la data de 14 Mai 1919, adică înăuntrul termenului prevăzut de art. 1 din decretul-lege No. 2199, publicat în Monitorul Oficial No. 48 din 10 Iunie 1919, prin care se prevede că suspendările prescrise de decretele și legile anterioare urmează a lua sfârșit două luni dela data acestui din urmă decret, adică la 18 August 1919, urmează că recurentul a declarat în termen acest recurs și inci-

dentul de tardivitate ridicat de intimat este nefundat.

Că, prin urmare, recursul este întemeiat și cătă a fi admis.

Pentru aceste motive, casează fără trimitere.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA II-a

Audiența dela 8 Iulie 1919.

Președinția d-lui Gh. Stoicescu, președinte.

C. G. Anastasiu cu Dr. C. Parhon

INCHIRIERE.—DEGRADAȚIUNI ADUSE IMOBILULUI.—CERERE DE DESPĂGUBIRE.—DACĂ SE POATE FACE PE CALEA SUMARĂ A LEGII PROPRIETARILOR DUPĂ EXPIRAREA CONTRACTULUI.—ART. 1. ȘI 4. L. PROPRIETARILOR.

De vreme ce este stabilit că proprietarul poate să întreprindă acțiune în virtutea legii asupra drepturilor proprietarilor și după expirarea contractului de locațiune, trebuie să se admită că el poate face cerere de despăgubiri pentru degradațiunile aduse imobilului pe calea sumară a aceleiași legi, și după ce termenul locațiunii a expirat, cerere care se bazează pe drepturile ce isvorăsc pentru proprietar din contract și este sancțiunea obligației locatarului de a se comporta față de imobil ca un bun părinte de familie.

No. 57. — Casată, în urma recursului făcut de G. C. Anastasiu decizia Curții de apel Iași, secția II-a No. 34/919 în proces cu dr. C. Parhon.

S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză; pe d-l G. C. Anastasiu în dezvoltarea motivului de casare și pe d-l avocat P. Sadoveanu în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Violația art. 1 și 4 a legii asupra drepturilor proprietarilor, Proprietarul, pentru realizarea tuturor drepturilor care isvorăsc din contractul de închiriere, formând cerere în judecată conform art. 3 aceeași lege, citează pe chiriaș la domiciliul obligator. Numai judecătorul situației imobilului este în drept să ia cunoștință de asemenea acțiuni, el poate ordona expertize, cercetări locale, etc. Proprietarul nu este ținut să caute pe chiriaș, care pleacă în toată țara sau în străinătate, dacă nu i-s'a notificat schimbarea domiciliului în mod formal.—Totmai acesta a fost scopul legiuitorului.

Având în vedere că prin decizia atacată cu recurs, Curtea de apel a admis contestația făcută de Dr. C. Parhon și a anulat titlul executor pus pe sentința Tribunalului Iași s. I. No. 257/918, pe motiv că Dr. C. Parhon fusese citat neregulat la imobilul închiriat dela G. C. Anastasiu, a cărui degradare a făcut obiectul procesului de fond;

Considerând că chestiunea dedusă în judecată prin motivul de casare este de a se ști dacă cererea de despăgubiri pentru degradațiunile imobilului închiriat se poate face pe calea sumară prevăzută de legea proprietarilor și după expirarea contractului de locațiune sau numai în timpul duratei lui;

Considerând că prin nici un text legea proprietarilor nu prevede că exercițiul dreptului de judecată și executare sumară, acordat proprietarilor de mobile, este limitat numai pentru timpul duratei contractului de închiriere;

Că, în lipsa unei distincțiuni în lege, între cazul când contractul este în vigoare și cazul când a expirat, nu se poate interpeta în sensul de a se aplica acea lege numai pe timpul duratei contractului, căci prin aceasta s'ar aduce chiar o atingere scopului ce și-a propus legiuitorul, care a fost de a lua cât mai multe garanții ca realizarea dreptului proprietarilor să nu fie zădărnicită sau întârziată;

Considerând că, odată stabilit că proprietarul poate să întreprindă acțiune în virtutea legii asupra drepturilor proprietarilor și după expirarea contractului de locațiune, trebuie să se admită că poate face o cerere de despăgubiri pentru degradațiunile aduse imobilului și după ce termenul locațiunii a expirat;

Că, într'adevăr, art. 1 prevede că proprietarul poate să urmărească, pe calea sumară a acstei legi speciaie, nu numai plata chiriei ci și realizarea tuturor drepturilor ce decurg din contract;

Că cererea de despăgubiri pentru degradațiunile cauzate imobilului se bazează pe drepturile ce isvorăsc pentru proprietar din contract și este sancțiunea obligației ce are locatarul de a se comporta față de imobil ca un bun părinte de familie;

Că este adevărat, că măsura edictată de legiuitor este severă, și că, în mâna unui proprietar puțin scrupulos, poate deveni periculoasă pentru chiriaș care nu poate fi informat de acțiunea întreprinsă de proprietar și de procedura ce fusese îndeplinită la localul ce fusese închiriat, dar asprimea legii oricât de criticabilă ar fi, nu poate îndritui pe judecător de a o înăltura;

Considerând că, așa fiind, proprietarul poate să citeze pe chiriaș la domiciliul obligator dela imobilul închiriat chiar după expirarea contractului în acțiunea pentru reparațiunea degradațiunilor cauzate imobilului;

Că, curtea de apel judecând contrariu, a violat dispozițiunile art. 1 și 4 din legea asupra drepturilor proprietarilor, așa că recursul urmează să fie admis ca întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIA III-a

Audiența dela 3 Noembrie 1919

Președinția D-lui N. N. Săulescu, consilier.

I. D. Vlădoianu și alții cu I. Vlădăianu.

ADOPTIUNE.—ADOPTAT.—BUNURI PRIMITE DELA ADOPTANT.—SUCCESIUNE.—DACĂ ADOPTATUL POATE TESTA ASUPRA BUNURILOR PRIMITE DELA ADOPTATOR.—ART. 316 COD. CIV.

Adoptatul care moare fără descendenți poate valabil testa asupra bunurilor ce-i vin dela adoptator fie prin dar fie prin succesiune, și adoptatorul sau descendenții lui neavând față de adoptat calitatea de erede rezervatar sau cel puțin de erede legitim nu are alt drept decât acela de a cere întoarcerea numai acelor

bunuri neatınse de vre-o dispozițiune, adică pentru care adoptatul moare intestat.

No. 157. — Respins apelul făcut de Ioan I. D. Vlădăianu și alții contra sentinței civile No. 320/919 a Tribunalului Ilfov s. I c. c. în proces cu Ion Vlădăianu.

S'au ascultat: D-l avocat Cezar Partheniu în dezvoltarea apelului și a contestațiunei, iar d-l avocat S. Rosental în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Ion, Maria și Alexandru Vlădăianu în contra sentinței Tribunalului s. I civilo-corațională cu No. 320/919 prin care li-s'a respins contestațiunea făcută în contra jurnalului Tribunalului cu No. 1107 din 23 Ianuarie 1919, de trimiterea în posesie asupra averii rămasă pe urma defunctului Nicolae Vlădăianu și i-a obligat să plătească întimatului una sută lei cheltueli de judecată;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că faptele în acest proces stau astfel: D. functul I. B. Vlădăianu, având copii din două legături, a adoptat pe întimatul de azi Ion Vlădăianu și pe fratele său Nicolae și a legitimat pe contestatorii Ion, Alexandru și Maria Vlădăianu, căsătorindu-se cu mama lor; murind I. B. Vlădăianu, averea s'a stăpânit în îndvzune de cei cinci copii, când murind Nicolae Vlădăianu în accidentul de la Ciurea, fratele său bun Ion Vlădăianu pe baza testamentului lăsat de Nicolae, a obținut puncta sa în posesiune a părții întrucuvență lui Nicolae, întru cât mama lor, instituită și dânsa, a renunțat la moștenire.

Că, în contra acestei trimiteri în posesiune, frații ceilalți, copii legitimi, au făcut contestațiune pe motiv că pe baza art. 316 c. civ. adoptatul nu poate dispune prin testament de bunurile moștenite de la adoptant, averea în discuțiune fiind a lor ca moștenitori sesinari ai lui Vlădăianu tatăl, — ridicând și excepțiunea de litispendență, întru cât procesul de eşire din indiviziune este pendinte la Trib. Ilfov, s. III; că Tribunalul a respins atât incidentul cât și contestațiunea.

Având în vedere că contestatorii făcând apel înaintea Curții, au susținut aceleași motive ca la prima instanță, invocând câteva jurisprudențe și păriri de autori și insistând asupra faptului că bunurile legate, venite din succesiunea adoptantului, găsindu-se în succesiunea adoptatului în momentul când naște dreptul de reînțoarcere, se găsesc în natură la moartea adoptatului în sensul art. 316; că, prin urmare, dreptul de reînțoarcere se exercită asupra acestor bunuri, ceea ce dovedește că adoptatul poate face donațiune, iar nu testament asupra acestor bunuri;

Că, întimatul bazându-se pe aceleași motive ca la prima instanță, a cerut respingerea apelului, susținând că afară de autorul Benoit și de cele două jurisprudențe din sudul Franței de la începutul veacului trecut, citate de apelanți, toată doctrina și jurisprudența sunt unanime în Franța, timp de un veac, a recunoaște ca valabil testamentul asupra bunurilor prevăzute de art. 316; că în același sens s'a pronunțat și Tribunalul Iași;

Că apelanții nu sunt rezrvatari, deci nu sunt sesinari și dacă au vre-o pretențiune la averea lui Ni-

colae Vlădăianu, urmează s'o ceară pe căile legale, dar nu pot anula testamentul lui Nicolae Vlădăianu, pe baza căruia întimatul a fost pus în posesiune, în mod indirect, fără cerere de nulitate a testamentului;

Având în vedere că chestiunea a dusă în judecată este de a se ști dacă în vederile art. 316, adoptatul, care moare fără descendenți legitimi, poate dispune prin testament de bunurile ce-i vin de la adoptant fie prin dar, fie prin succesiune;

Conșiderând că, pentru a cumă contraversa din vechiul drept francez, influențat în provinciile de jos de dreptul roman, și care rezilia toate alienațiunile făcute de donator, mort cu sau fără prost ritate, pe baza prezumțiunii trasă din voiața tacită a donatorului, Codul Napoleon, inspirându-se din art. 313 din Cutuma Parisului și de respectarea atât a donațiunilor cât și a legatelor făcute de donator, care era soluțiunea de drept comun în dreptul cutumiar, a dispus prin art. 351 că adoptatul sau descendenții lui n'au drept de căt la întoarcerea darurilor, care se vor găsi în natură la moartea adoptatului în succesiune a sa, cu obligațiunea de a contribui la datorii și cu respectul dreptului terților;

Că legiuitorul nostru, escuzând retractul succesoral și admțând retractul convențional, fără da admite și articolul francez, care reziliază toate alienațiunile făcute de donator, a înțeles a respecta anume alienațiuni, într'un caz mult mai grav, adică când s'ar atinge de rezerv, scimbând acțiunea de revindicațiune în contra terților într'o simplă acțiune personală în contra donatarului pentru excedențul supus la reduțiune (art. 855 c. civ.);

Că darurile care se vor găsi în natură, cu respectul dreptului terților, însmnează darurile care se vor găsi în aceeași individualitate juridică, neatınse de vre-o alienațiune;

Că fără folos s'ar încerca a se zice că un legatar universal nu este un terțiu, fiindcă s'va observa că legea nu dispune de cazuri particulare ci de *eo quod plerumque fit*; că adoptatul având pe lângă averea sa proprie și drepturi din familia sa firască, în genere, chiar când dispune de totalitatea averii moștenite de la adoptant, nu face decât un legatar particular, iar succesorul particular ar intra în definițiunea de terțiu;

Că, însă, cuvântul de terțiu nu se luată acțiune în sens generic, ci general, se aplică atât la achiziitori, cât și la beneficiari de drepturi, apelanții înșiși n'contstatând valabilitatea donațiunilor făcute de adoptat;

Că capacitatea fiind regula și incapacitatea excepțiunea, ar trebui un text catgoric pentru a limita exercițiul dreptului de proprietate al adoptatului asupra bunurilor dăruit sau moștenite de la adoptant;

Că ar fi contradictoriu în drept a limita facultatea de dispozițiune fără folosul un rezrvatar, a recunoaște o prohibițiune atât de gravă fără scop legal, un drept sau o știrbire de drept fără scop n'putându-se concepe în legislațiune; or adoptatul nu este moștenitorul rezrvatar al adoptantului, nu este măcar moștenitorul lui legitim, iar nici o dispozițiune nu limitează facultatea de alienare a adoptatului; că dreptul adoptantului rducându-se la rluarea lucrurilor d. r. te, care se vor găsi în succesiune, dreptul lui nu se poate exercita asupra lucrurilor care au eșit din succesiune, fiindcă au fost legate altuia;

Că, evident, în principiu, dreptul adoptantului naște concomitent cu dreptul legatorului, dar folosul dreptului adoptantului se stinge, fiindcă obiectul dreptului a pierit pentru dânsul;

Considerând deci că nici istoricul art. 316, nici logica dreptului, cum rezultă mai ales din inovația legiuitorului nostru, nu ne permite a conchide la incapacitatea adoptatului de a testa asupra bunurilor ce-i vin dela adoptant, drepturile acestuia și ale descendenților lui reducându-se la întoarcerea bunurilor neatinse de vr'o dispozițiune, adică pentru care adoptatul moare intestat;

Că, d'altminterul a, în Franța, de unde s'a luat articolul nostru, chestiunea nici nu se mai discută;

Considerând ca descendenții adoptatului, nu vin cu dreptul adoptantului în baza art. 316, ci cu dreptul lor propriu; că adoptantul nu este rezervatar, deci nici sesinar, că descendenții lui n'au nici ei sesina, că astfel când apelanții reclamă dreptul de sesină la averea cuvenită lui Ion Vlădăanu tatăl lor, nu sunt fondați în cererea lor, fiindcă în speță este vorba de succesiunea lui Nicolae Vlădăianu;

Ca copiii legitimi ai adoptantului nu sunt frații adoptatului și chiar ca frații n'ar avea sesina, că dacă ar veni prin reprezentarea tatălui lor, ar fi iar și fără drept, fiind că tata natural nu există în dreptul nostru;

Că, în orice caz, dacă pretind vr'un drept în această succesiune, dânsii urmași a se adresa moștenitorilor lui Nicolae Vlădăianu, iar nici de cum tribunalului de-a dreptul;

Că, din toate punctele de vedere, apelul fiind cu totul neîntemeiat, următoarea să fie respins și a se confirma sentința Tribunalului, care respinge contestațiunea apelanților în contra jurnalului de trimțere în posesiune a lui Ion Vlădăianu, pe baza testamentului lui Nicolae Vlădăianu;

Pentru aceste motive, redactate de D-1 Consilier Gr. Pherekyde, respinge apelul, etc.

Semnați: Al. N. Săulescu, Gr. Conduratu, Gr. Pherekyde.

TRIBUNALUL ILFOV S. I COMERCIALA

Audiența dela 5 Martie 1919

Președinția D-lui Luciliu Ștefănescu, Judecător.

Nae Georgescu cu Leon Adelstein

OPOZIȚIUNE. — DACĂ RECLAMANTUL POATE SĂ INTRODUCĂ UN SUPPLEMENT DE ACȚIUNE ÎN URMA OPOZIȚIEI FĂCUTĂ DE PĂRĂT. — ART. 157 PROC. CIVILĂ.

Opoziția ca ori ce altă cale de atac fiind edictată de legiuitor în favoarea părții căreia i-a fost acordată, reclamantul nu mai poate în opoziția pârâtului să-și amplifice prima cerere printr'un supliment de acțiune.

No. 2465. — Respins suplimentul de acțiune făcut Nae Georgescu în proces cu Leon Adelstein.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de oponentul Leon Adelstein prin avocații săi și prin care cere ca Tri-

bunaiul înainte de judecarea opoziției făcută de dânsul să respingă cererea suplimentară de acțiune făcută de reclamantul Nae Georgescu prin petiția înregistrată la No. 35470/918 posterior cererei sale de opoziție.

Având în vedere actele din dosarul cauzei, susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele e:

La 20 Aprilie 1918 reclamantul Nae Georgescu intenționează cu petițiunea înregistrată la No. 7120 o acțiune civilă lui Leon Adelstein și prin care cere ca acesta să-i restituie 600 decalitri vin și 49 decalitri țuică, sau să-i plătească valoarea lor în suma totală de lei 79.938.

În ziua de 9 Septembrie 1918, acest tribunal, în lipsa pârâtului Leon Adelstein, admite acțiunea reclamantului astfel cum a fost formulată plus procente și trei sute lei cheltuieli de judecată.

Cont a acestei sentințe, pârâtul Leon Adelstein face opoziție în ziua de 20 Sept. 1918, cu petițiunea înregistrată la No. 21981 fixându-se termen de judecată la 4 Nov. 1918, la care dată se admite o probă cu martori cerută dn reclamant, scoțându-se afacerea după rol până la audierea martorilor.

Terminându-se audierea martorilor, pârâtul opinent Leon Adelstein la 11 Dec. 1918 cere termen pentru judecarea procesului, iar la 12 Dec. 1918 reclamantul Nae Georgescu face un supliment de acțiune prin petițiunea înregistrată la No. 35470/918 cerând ca în caz când tribunalul va obliga pe pârât la restituirea cantităților de vin și țuică să-l mai oblige și la plata sumei de 74559 lei 80 bani cu titlu de daune.

La 25 Februarie 1919, fiind fixat termenul de judecarea opoziției lui Leon Adelstein, acesta ridică incidentul mai sus arătat cerând ca tribunalul înainte de judecarea opoziției să respingă cererea suplimentară de acțiune, întrucât reclamantul față de care sentința e definitivă, nu poate astăzi să-i îngreuneze situația lui prin faptul opoziției care nu-i poate profita de cât lui, opinentul.

Având în vedere că fața de această situație chestiunea de drept ce urmează să fie rezolvată de tribunal este de a se ști dacă reclamantul în urma opoziției făcută de pârât poate să-și amplifice pretențiunile sale printr'o acțiune suplimentară.

Considerând că opoziția, ca ori și ce altă cale de atac, nu a putut fi edictată de legiuitor de cât în favoarea părții căreia i-a fost acordată, iar dacă prin faptul opoziției legiuitorul prevede prin art. 157 pr. civilă că procedura se va reîncepe din punctul în care se află când a lipsit oponentul, nu se poate trage concluzia că reclamantul intimat își poate formula o nouă cerere, mai ales că conform citatului text hotărârea obținută nu este anulată de drept prin faptul opoziției, care poate prea bine să fie respinsă, sau perimată, rămânând astfel în ființă hotărârea primă care a fost atacată ca opoziție.

Considerând că a decide altfel s'ar ajunge la un rezultat cu totul contra principiilor juridice în materie de procedură și a se vedea că, în caz de respingerea opoziției pe care tribunalul ar găsi-o nefundată, și când ca consecință potrivit art. 157 ar urma să se mențină în totul sentința opozată, tribunalul

totuși respingând opoziția să admită suplimentul de acțiune al reclamantului îngrunând ast-fel situația opinentului care prin opoziția sa tindea tocmai la apărarea sa contra primei sentințe condamnatorii.

Că, ast-fel fiind, tribunalul urmează, a admite incidentul ridicat de oponentul Leon Adelstein și a respinge ca inadmisibilă acțiunea suplimentară făcută de reclamantul Nae Georgescu.

Pentru aceste motive redactate de D-l judecător Rădulescu Siliu, respinge suplimentul de acțiune.

Semnați: Luciliu Ștefănescu, Siliu Rădulescu.

TRIBUNALUL ILFOV CIV. COR.

SECȚIA IV-a

Audiența în Camera de Consiliu dela 20 Octombrie 1919

Președinția d-lui Luciliu Ștefănescu, președinte

Nicolae Feher et Co. cu I. Bolfist

INCOMPETENȚĂ. — ACTE FĂCUTE SUB OCUPATIUNEA INAMICĂ. — NULITATE. — ORDONATĂ PRESIDENTIALĂ. — APEL. — DECRETUL-LEGE NO. 1480 DIN 1917.

Cererile în materie de *référé*, rezolvate pe cale de ordonanțe prezidențiale în conformitate cu decretul lege No. 1480 din 1917, se judecă de tribunalul din care face președintele a cărui ordonanță este supusă apelului.

No. 565 — Admis apelul făcut de firma Nicolae Feder & Co. contra ordonanței prezidențiale cu No. 9059 din 20 Iunie 1919 în proces cu I. Bolfist.

S-au ascultat D-nii avocați Sig. Speer și N. Saita pentru apelanta firmă Nicolae Feher & Co. și D-nii avocați Cernea și Negreanu pentru intimatul I. Bolfist.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de firma Nicolae Feher & Co. cu petiția înregistrată la No. 14639/919 în contra ordonanței prezidențiale cu No. 9059/919 din 20 Iunie 1919 și prin care se declară anula în virtutea decretului lege din 9 Decembrie 1917 convențiunea intervenită între D-l I. Bolfist, intimatul, și firma Nicolae Feher & Co., apelanta, prin scrisoarea din 23 Iunie 1917 considerând-o ca nua de drept pe baza legii și obligând pe numita apelantă să plătească numitului intimat sumele de lei 45870 bani 30 și 125392 lei 30 bani sau în total suma de lei 171262 bani 60.

Având în vedere incidentul de incompetență ridicat de apelanta firmă Nicolae Feher & Co;

Având în vedere actele și lucrările din dosar;

Având în vedere susținerile orale ale părților consemnate în concluziunile atașate la dosar;

Având în vedere că din examinarea actelor din dosar, în fapt, se constată următoarele: În anul 1917 intimatul I. Bolfist reușește a face un contract prin care D-l Costescu îi vinde spre tăere pădurea din comuna Buciumeni.

Intimatul, pentru a face o asemenea exploatare, se adresează firmei Nicolae Feher & Co. apelanta, care consimte cumpărarea definitivă a pădurei și exploatarea ei să o facă pe numele firmei, iar între firmă și

Bolfist Intervine o asociațiune în participațiune prin scrisoarea din 23 Iunie 1917, asociațiune a cărei anulare s'a cerut pe baza decretului-lege No. 1480 din 1917 obținând ordonanța prezidențială cu No- 9059 din 20 Iunie 1919 contra căreia s'a făcut apelul de față.

Având în vedere că, în drept, este necontestat că legile de procedură sunt de ordine publică și se aplică în toate afacerile, afară de cazul când legea specifică anume o altă procedură de urmat.

Având în vedere că art. 3 alin. 2 din decretul-lege 1480 arată că procedura de urmat în rezolvarea unor asemenea cereri și căile de atac în contra încheerilor prezidențiale sunt cele prevăzute în art. 66 bis din procedura civilă, deci acest text de lege indică și care este Tribunalul competente să judece aceste cereri, iar alin. 3 zice că președintele n'are cădere de a face asemenea încuviințări când însuși Tribunalul sau Curtea din care face parte n'ar fi competente, aceasta tocmai pentru a curma chestiunea mult discutată, care este Tribunalul competente în judecarea cererilor de *référé*.

Având în vedere și obiecțiunile făcute de apărătorii intimatului, că cererea lui I. Bolfist a fost adresată D-lui Prim Președinte al acestui Tribunal și că examinând-o a făcut repartitia acestei secțiuni ca instanța civilă, ceea ce în fapt nu se dovedește, de oarece cererea intimatului I. Bolfist a fost în adevăr adresată D-lui Prim Președinte al acestui Tribunal, însă fără a indica în nici un chip natura comercială a ei și prin urmare repartitia a fost făcută fără nici un examen și deci nici această obiecțiune nu e fundată.

Constaterând că din însăși cererea intimatului I. Bolfist rezultă că se pretinde a se anula un contract de societate între doi comercianți, între I. Bolfist comerciant cu firmă înscrisă la Tribunal și firma Nicolae Feher & Co. firmă comercială; că este vorba de o asociațiune în participațiune între comercianți, al cărei sediu principal este în codul de comerț, mai mult încă obiectul se formează scopul asociației, mai este un fapt de comerț, întru cât exploatarea unei păduri și tăerea ei pentru vânzare nu este decât un fapt de comerț.

Că, ast-fel fiind, față de cele expuse mai sus, incidentul de incompetență devine fundat și în consecință apelul devine admisibil.

Având în vedere și disp. art. 3 cod. comerc. și art. 140 pr. civ.

Pentru aceste motive, admite apelul.

Semnați: Luciliu Ștefănescu, Codin Ștefănescu.

TRIBUNALUL JUD. FĂLCIU

Audiența dela 22 Septembrie 1919

Președinția d-lui Al. Mandrea, președinte

Victoria Șuculescu cu Moritz Perlman

ACTE DE PROCEDURĂ. — CITATIUNE. — DOMICILIUL ÎN TIMPUL REFUGIULUI. — ART. 74 PR. CIV.

EXECUTIUNEA SILIȚII. — TITLU EXECUTOR. — COMUNICARE. — DOMICILIUL ÎN TIMPUL REFUGIULUI. — REÎNTOARCEREA LA DOMICILIUL OBISNUIȚ. — ART. 74 PR. CIV.

1. Procedura chemării în judecată este bine îndeplinită când citațiunea a fost înmănată

părții la locuința sa din timpul refugiului, care trebuie considerată ca reședință cu atât mai mult, că nici o lege sau decret-lege nu prohibă judecata între refugiați sau între un refugiat și o persoană din teritoriul neocupat.

2. Dacă, după principiile generale de drept, schimbarea domiciliului în cursul unei judecări trebuie să se comunice părții protivnice, nu e mai puțin adevărat că în împrejurările excepționale din timpul războiului, îndatoririle părților se schimbă în înțelesul că partea care a pornit judecata — refugiat sau nu — nu se poate prevala de faptul că partea protivnică care s'a întors la reședința sau domiciliul ei adevărat de dinainte de refugiu nu a încunostiințat-o de această strămutare, diligența regularității procedurii fiind în sarcina celui interesat.

Tribunalul,

Având în vedere contestația făcută de Victoria Șuculescu în numele său personal cât și în calitate de tutrice a minorilor s. i copii, împotriva urmării îndreptată în contra ei de către Moritz Perlman, pe temeiul titlului executiv sub No. 81/919 care investește sentința sub No. 275/918 a tribunalului jud. Falcu.

Având în vedere concluziile orale și scrise ale amândoror părți.

Având în vedere întâiul mijloc de anulare a titlului executor pe care se razim: contestația și anume: Victoria Șuculescu, nu-și are domiciliul și reședința în comuna Ioceni județul Falcu, deci citarea ei în judecata din comuna Ioceni e nulă.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 74 procedura civilă, citațiile se dau sau persoanei, sau la domiciliul ori reședința persoanei.

Că, în specie, citația d-nei V. Șuculescu s'a putut da în Ioceni—ei propriu—unde-și avea locuința refugiului, și cum acest litigiu s'a deschis în timpul refugiului, aceasta a sa locuință trebuie considerată ca reședință, cu atât mai mult, că nici o lege sau decret-lege nu prohibă judecata între refugiați — cum e în specie—sau între un refugiat oarecând și o persoană din teritoriul neocupat.

Ca dar acest motiv al contestației e neîntemeiat.

În ce privește însă comunicarea sentinței — ea trebuia să se îndeplinească la reședința sau domiciliul obișnuit al d-nei Șuculescu. În adevăr, dacă, după principiile generale, schimbarea domiciliului în cursul unei judecări trebuie să se comunice părții protivnice, — nu e mai puțin adevărat că, în împrejurările excepționale în care s'a deschis acest proces și altele de natura lui — îndatoririle părților se schimbă, în înțelesul că partea care a pornit judecata—refugiat sau nu — nu se poate prevala de faptul că parta protivnică care s'a întors la reședința sau domiciliul ei adevărat de dinainte de refugiu, nu a încunostiințat-o de această strămutare. Că necunoscând diligența regularității procedurii următoare însuși celui inte-

resat. Astfel că rău s'a comunicat sentința constatatoarei.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată formulată de cont. statoare.

Pentru acest motive, r. dactat. de d-l președinte, primește în parte contestația.

Semnați: Al. Mandrea, V. Fășie.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CASAȚIUNEA FRANCEZĂ

Despre un caz special de raport succesoral (1).

Raportul beneficiilor provenite dintr'un contract de locație avantajos. — Teorie jurisprudențială care dispensează de raport beneficiile anterior deschiderii succesiunii. — Teorie care susține că raportul este datorit dela data unei puneri în întârziere din partea celorlalți moștenitori. — Aprecieri critice asupra celor două sisteme.

O chestiune delicată asupra creia a avut să se pronunțe casația franceză (28 Iulie 1913, Daloz, 1917. I. 58): dacă beneficiile provenite dintr'un bail avantajos sunt raportabile la succesiune.

Spre deosebire de un contract de locație de o durată mai lungă, bail, cum îi zice francezii, făcut de defunct către un moștenitor pe un preț vil, așa în cât diferența între chiria sau arenda normală și prețul prevăzut în contract, constituia un fel de donațiune, care pe de-o parte, diminuă anual patrimoniul defunctului și marea pe acel al moștenitorului cu diferența de valoare locativă.

S'a pus o chestiune de raport în sensul art. 762 c. civ. rom. (art. 856 c. civ. francez). După acest text, fructele și întresele lucrurilor supuse raportului, nu sînt datorite decât din ziua deschiderii succesiunii. În conformitate cu această dispozițiune, moștenitorul nu ar fi fost deci obligat să raporteze decât diferența de valoare locativă de care profitase înainte de deces.

Curtea de casație franceză decide într'adevăr că, prin aplicarea art. 856, moștenitorul este scutit să raporteze beneficiile anterior decesului. Această soluțiune are ca consecință obligațiunea pentru moștenitor de a raporta beneficiile dela deschiderea succesiunii.

După cum se vede, în această decizie se asimilează beneficiile provenite din diferența de valoare locativă cu interesele sau fructele lucrurilor despre care vorbește textul codului civil. Cu alte cuvinte se dă o extensiune art. 762. Ori, se pune atunci întrebarea dacă această interpretare largă a acestei dispozițiuni este cea cu adăvărăt juridică, dacă ea respicte spiritul în care este conceput art. 762.

(1) Alexandresco, *Tratat de drept civil, dr. succ.*: Despre Raporturi; Bandry et Wahl, *Dr. succ.* t. III, numerile 2945 și urm.; studiile despre raporturi și rezervă ale lui Labbé, Boissonnade și Caqueray; Douchamps, *Des rapports et des réductions en manière successorale. — Droit ancien et moderne*, Paris 1903; Deschamps, *Du rapport des dettes*; Demolombe, *Dr. succ.*; Merlin, *Questions de droit*, 1830 (ultima ediție).

Principiul, în materie de raport, este că ori ce lucru da trebuie raportat. Art. 762 obligând a raport pentru fructele anterioare deschiderei succesiunii, prin însăși acest lucru se înțelege de raport pe cele posteroare. Care este motivul acestei dispense de raport?

Două explicațiuni sunt posibile.

Prima explicațiune consideră art. 762 ca o restricțiune la principiul raportului, ca o excepțiune la regulă și ca orice excepțiune, ca este de strictă interpretare, și dacă n'ar fi existat, ar fi trebuit raportate chiar fructele anterioare deschiderei succesiunii, din ziua primirii lucrului donat. Această teorie se bazează pe natura juridică a raportului, care nu este altelea de cât o rezoluțiune retroactivă a drepturilor moștenitorului, ceea ce ar face ca interesele și fructele să fie considerate ca aparținând patrimoniului defunctului chiar de la data intrării în posesiune a donatorului, și numai pentru că art. 762 spune că ele sunt raportabile numai de la data deceselor lucru se întâmplă astfel.

O a doua teorie vede în art. 762, o excepțiune adusă regulei de drept comun, după care interesele sumelor datorite nu curg decât de la data punerii în întârziere; astfel că acea dispozițiune, departe de a fi în folosul moștenitorului, ea este în defavoarea lui, căci, fără ea, moștenitorul ar fi fost dispensat de integralitatea raportului fructelor, prin urmare și de cele anterioare deschiderei succesiunii, în cazul când ceilalți moștenitori nu ar fi făcut vre-o punere în întârziere.

Această a doua teorie este combătută cu puternice argumente de d-l Wahl (*Revue trimestrielle*, p. 447), și cu drept cuvânt, căci, pe lângă că este admis aproape de toți că raportul este, o rezoluțiune, și că prin urmare prima explicațiune este cea mai apropiată de adevăr, apoi regula punerii în întârziere pentru a face să curgă interesele nu are ce căuta aici, ea aplicându-se numai interesele moratorii de datorare unui debitor care nu achită la scadență. Rădătorii codului nu au putut în nici un chip, să se gândească la teoria daunelor interese moratorii și cominatorii, când au introdus dispozițiunea art. 762. Mai întâiu, moștenitorul nu este un debitor: el este un proprietar sub condiție rezolutivă, ale cărui drepturi, la deschiderea succesiunii donatorului, sunt rezolute. Apoi, nu este vorba numai de sume de bani, și prin urmare de a raporta interesele acestora; donațiunea poate avea ca obiect un lucru producător de fructe, și, în acest caz, trebuiesc restituite fructele în condițiunile arătate de art. 762. În definitiv, prin aplicarea art. 762, se urmărește restituirea însăși a fructelor și intereselor pentru a se reconstitui patrimoniul succesiunii în întregime a sa, iar nici de cum pentru a se desdauna ceilalți comonștenitori ai donatorului de prejudiciul ce le-ar fi cauzat donatorul prin întârzierea ce a pus în restituire, după punerea în întârziere și nici o evaluare a acestui prejudiciu, în raport cu culpa moștenitorului donatar, deosebindu-se după cum întârzierea provine din simplu fapt sau rea credință a lui, acordându-se în acest din urmă caz daune interese mai ridicale sau exonerându-se, adică dispensându-se de restituirea fructelor în caz de imposibilitate materială de execuție. Ori, nici vorba poate fi de a aplica aici această gra-

dațiune a cuplului de dispozițiunea art. 762 neputându-se pentru nici un caz sau risc, sau mai bine zis, n'fiind în spiritul eguitorului de a introduce aceste teorii.

Toată chestiunea revine a ști dacă pentru poteza beneficiilor provenind dintr-un *bail* avantajos, se poate aplica prin analogie dispozițiunea art. 762. Casația franceză a făcut acest lucru inspirându-se din spiritul art. 762. Este drept, și-a zis ea, că moștenitorul care a primit donațiunea (în cazul nostru locatarul cu un *bail* avantajos), se fie dispensat de a raporta fructele anterioare decesului donatorului. fiind că *lautius vixit*, cu aceste fructe care sunt venituri ce se cheltuiesc zi cu zi, el a trăit mai larg și a-l obliga să le raporteze ar însuma ca el să fie sărăcit, iar, pe de altă parte, scopul raportului fiind de a restabili integralitatea patrimoniului succesoral, și nici de cum de a-l mărire, acest scop nu ar fi atins, căci cu acele fructe defunctul *lautius vixisset*, ar fi trăit mai larg și prin urmare cheltuinându-le, ele nu s'ar mai fi găsit în succesiune, care s'ar îmbogăți astfel în detrimentul moștenitorului donatar, dacă acesta ar fi obligat la raport.

Deciziunea Curții de apel care a fost casată nu admisesese acest mod de a vedea. Pentru această instanță, art. 762 nu era aplicabil în speță, fiind probabil de strictă interpretare. Și atunci consecința este că ori de câte ori art. 762 se aplică, moștenitorul care a primit o donație, este ținut să raporteze fructele lucrurilor dăruite din ziua care a primit aceste fructe, prin urmare atât fructele posteroare decesului donatorului cât și cele anterioare, căci scopul urmărit prin raport este restabilirea patrimoniului succesiunii cași cum donațiunea nu ar fi avut loc. Curtea de apel, considerând diferența de valoare locativă, ca o donațiune indirectă sub formă de anuități, obligase pe moștenitor să raporteze chiar și anuitățile anterioare decesului.

Sistmul Curții de Casație este viu criticat de d-l Wahl (*eodem loco*, p. 48—450), care îl găsește paradoxal și comba e analogia factice ce stabilește între beneficiile din ipoteza de *bail* avantajos și fructele sau interesele de care vorbește art. 762.

Paradoxul provine din explicația „posibilă”, dacă nu p'auzibilă”, ce se dă art. 762 și care conduce a asimila arenda sau chiria cu un venit pe care defunctul l'ar fi cheltuit și deci nu ar fi mărit patrimoniul succesiunii sale, dar pe care moștenitorul cu contractul de *bail* avantajos nu l'a economisit, și deci nu și are mărit patrimoniul său în dauna celorlalți comonștenitori, pentru ca el să fie obligat a-l raporta.

Paradoxul consistă în acia că se susține că venitul care reprezintă diferența de valoare locativă nici nu a diminuat capitalurile defunctului, nici nu a mărit pe acela ale moștenitorului, deși prin contractul avantajos, acesta a putut realiza beneficii considerabile din interprimerea stabilită în imobil.

D-l Wahl încercă să justifice sistemul Casației prin aplicarea în speță a art. 751 c. civ. rom. (art. 843 c. civ. francez). Într'adevăr, după acest articol moștenitorul este obligat să raporteze tot ce a primit de la defunct prin dar, atât direct cât și indirect, afară de cazul când donatorul a dispus altfel. Prin urmare, față de voința expresă a donatorului, moștenitorul

care o primit o donație este dispensat de a o raporta celorlalți comoștenitori. Jurisprudența a recunoscut pe lângă dispensa expresă de raport, care rezultă din manifestarea expresă de voință, și o dispensă tacită, care ar decurge din circumstanțe sau din formulele întrebuițate, care ar lăsa să se vadă voința probabilă a defunctului.

Fără îndoială că raportul, în spiritul codului civil, este stabilit, încă cu vechea sa caracteristică de a menține cu orice preț egalitatea între comoștenitori mai ales în ordinul descendențelor, chiar în potriva voinței defunctului când nevoia ar cere-o. Dar noua tendință, în materie de raport, reprezintă atât prin jurisprudență cât și prin legea franceză din 24 Martie 1898, care a adăugat articolului 843 alineatul următor: „Legatele făcute unui mostenitor sunt făcute cu dispensă de raport (*par préciput et hors part*), afară numai dacă testatorul nu și-a exprimat voința contrarie, în care caz legatarul nu poate să reclame legatul său de cât luând mai puțin (*en moins prenant*)” — text a cărui absență o regretăm în legislația noastră, — spiritul nou este deci ca raportul să nu se mai prezinte cu un caracter riguros obligatoriu, ca în concepția veche, ci să fie facultativ, putând scutirea de raport, care depinde absolut de voința defunctului, să rezulte chiar implicit sau tacit din unele fapte sau formule întrebuițate. Pentru donațiunile indirecte sau deghizate, este firesc ca dispensa de raport să fie căutată în voința presupusă a defunctului, de oarece ea nu putea fi expresă, căci atunci s'ar fi denunțat caracterul de liberalitate al contractului, și în acest caz, convențiunea prezentată pe față ca o donațiune, ar fi fost poate anulată, ea fiind în contradicție cu unele prescripțiuni legale și chiar ca nefiind făcută în formele cerute de lege.

Ca și în donațiunea care rezultă dintr'o vânzare pe preț vil, în aceia care provine din vilitatea prețului unui bail, în unul și celălalt caz fiind vorba de donațiuni indirecte, judecătorul are facultatea de a aprecia dacă, în intențiunea părților, diferența de valoare a fost sau nu sustrasă raportului ¹⁾.

1) De asemenea pentru darurile manuale, jurisprudența (Cass. fr. 8 Febr. 1898, Dallaz, 99, 1, 153), spune că cu deosebire de cea ce există pentru liberalitățile făcute în forma prescrisă pentru donațiuni între vii sau testamente, nu este nevoie pentru a le dispensa de raport de o declarație expresă, căci pentru ele există o dispensă virtuală rezultând din circumstanțe sau din voința donatorului, pe care le apreciază în mod suveran judecătorii faptului.

Asupra acestei jurisprudențe, D-l Pilon (*Revue trimestrielle*, 1904) face o justă observațiune arătând că chiar pentru libertățile făcute prin act scris, jurisprudența recunoaște dispense virtuale de raport pentru a tempera rigoarea principiului legal al art. 751. Se menționează însă un revirement de jurisprudență în această privință: Cass. fr. 19 Oct. 1903, Dalloz, 903, 1, 600. Asupra acestei deciziuni, din considerentele căreia pare că rezultă

Ce ar împiedică să se facă această asimilare a cazului de bail cu acel de vânzare? — Nimic.

Consecințele acestei soluțiuni ar fi însă diferite. Acele ale sistemului Curței de Casație, pe care le-am enunțat prin formula ca în cazul de *bail* avantajos, sunt raportabile numai beneficiile posterioare deschiderii succesiunii.

Cu cel de al doilea sistem, în cazul când judecătorul găsește că există voința implicită a defunctului de a dispensa pe moștenitor de raport, acesta beneficiază de scutirea de raport pentru totalitatea profiturilor atât anterioare decesului, cât și posterioare până la expirarea contractului de bail. Pentru această ipoteză, situațiunea moștenitorului donatar printr'un bail avantajos este deci mai favorabilă de cât cu sistemul Curței de Casație, iar a celorlalți comoștenitori mai defavorabilă. Inversul se întâmplă însă, în cazul când judecătorul apreciază că dispensa de raport nu a existat în intențiunea părților, căci în acest caz moștenitorul este obligat la integralitatea raportului, ceea ce face situația sa mai defavorabilă de cât în sistemul Curței de Casație, dar în acelaș timp, comoștenitorii sunt avantajați căci raportul integral mărește patrimoniul succesoral.

Este adevărat, adăugă D-l Wahl (*loc. cit.*), care dezvoltă cu eleganță sistemul al doilea, că nimic nu împiedică pe judecător să aprecieze, după cazuri, că există voința presumată a defunctului de a scuti de raport beneficiile anterioare decesului și de a supune pe cele posterioare, căci nici textul, nici principiul nu impune indivisibilitatea acestei voințe.

Atât sistemul Casației cât și acest al doilea sistem sunt ingenioase și foarte juridice. Scopul nostru a fost de a le reda cât mai exact posibil, și de a aduce o nouă contribuție la comentarul art. 762 și 751.

G. Plastara

prin argument *a contrario*, că dispensă virtuală de raport nu poate exista decât pentru darurile manuale, iar nu și pentru liberalitățile făcute în forma prescrisă de lege, tot D-l Pilon (*Revue trimestrielle*, 1914, p. 444-445), după ce se întreabă dacă acest revirement de jurisprudență este voit, spune că nu-l găsește în considerentele deciziei nici un fundament, și regretă că astăzi se întâlnește în deciziunile judecătorești mai multe afirmațiuni decât demonstrațiuni, și multă desinteresare de principiile doctrinare spre deosebire de ceia ce se întâmpla altădată, către 1850 de pildă când deciziunile judiciare «susținute de o puternică doctrină, nu afirmău nimic fără demonstrațiune».